

3. Лафта Дж. К. Эффективность менеджмента организации: Уч. пособ. – М.: Рус. Дел. лит-ра, 2009. – 320 с.

4. Шегда А.В. Менеджмент: Учебник. – К.: Знання, 2004. – 687 с.

КІЛЬКІСНА ОЦІНКА РИЗИКІВ АУТСОРСИНГУ

КОЧЕТОВА Т. І.

доцент кафедри фінансів

ЯЦИНА В. В.

аспірант кафедри загальної економічної теорії

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна*

Для прийняття обґрунтованого рішення про використання аутсорсингу у своїй господарської діяльності компанії вкрай важливо оцінити розмір майбутніх ризиків, під величиною яких найчастіше розуміють кількісне значення заподіяної шкоди від настання небажаної події, помножену на її вірогідність. Найчастіше оцінку ризиків фахівці проводять за допомогою існуючого в економічній практиці методичного та практичного інструментарію ризик-менеджменту.

Аналіз економічної літератури щодо методів оцінки ризиків аутсорсингу показав значну кількість наукових здобутків у цьому напрямку. Але всі рішення щодо оцінки ризиків за допомогою будь-яких методів, за своєю суттю є суб'єктивними та залежать від поглядів та думок фахівців, що займаються аналізом ризиків на підприємстві. З цієї причини, вся відповідальність за прийняття рішення щодо впровадження аутсорсингу цілком лежить на них та безпосередньо залежить від їх досвіду та компетенції у даному питанні. Для зменшення фактору впливу суб'єктивізму на оцінку рівню ризиків А. Александров пропонує наступний алгоритм оцінки ризиків, що заснований на фактах [1]:

- 1) створення команди різнопрофільних фахівців, що привносять свої знання, досвід та думку у загальні рішення;
- 2) використання знань та фактів для оцінки компонентів ризику;
- 3) акумулювання та збереження знань всієї команди та логіки прийняття остаточних рішень.

Перший та третій пункти алгоритму – це питання відповідальності самих фахівців, третій аспект алгоритму – це і є фундамент всієї методології оцінки ризиків. Врахування цих принципів при виборі методу оцінки ризиків аутсорсингу надасть можливість отримати найбільш точні якісні та кількісні значення розрахованих показників.

Огляд методик показав, що їх використання на практиці ускладнено багатьма факторами, внаслідок чого не має можливості обрати універсальний спосіб, за допомогою якого оцінка ризику впровадження аутсорсингу у виробничу діяльність була найбільш точною. Кількісні методи у своїй більшості

трудомісткі, потребують застосування великого обсягу статистичних даних, які іноді важко отримати, використання пакету прикладних спеціальних програм та залучення у зв'язку з цим, штату високоякісних фахівців. На жаль, на сьогоднішній день відсутня єдина цілісна система критеріїв та показників оцінки ризиків, у зв'язку з чим не має можливості розрахувати комплексний узагальнений показник ризику на підприємстві. Немає у економічній літературі і дієвих механізмів щодо визначення припустимих меж прийнятності ризику, а це є досить актуальним питанням всього ризик-менеджменту. Останнє змушує підприємство самостійно обирати граничні рівні ризику на підставі певних суб'єктивних рішень, що тягне за собою певні наслідки. Якщо поріг критичності буде завищено, це призведе до ігнорування потенційно небезпечних ситуацій, а у іншому випадку, керівництво компанії може не прийняти до уваги заздалегідь безпечний для діяльності підприємства та успішний проект. Більшість методів оцінки ризику взаємозалежні та доповнюють один одного, і тому їх використання приносить ефективні результати лише у комплексі. Тому кожна компанія при виборі певного методу щодо оцінки ризиків керується власними уподобаннями, наявністю кваліфікованих спеціалістів з ризик-менеджменту у своєму штаті співробітників, та технічних можливостей застосування методик для розрахунку рівня ризиків на підприємстві.

Незважаючи на вищесказане, використання існуючих методів виправдано та дає достовірну оцінку ризиків з можливістю їх подальшого управління. Головним питанням ефективності методу для розрахунку рівня ризиків є його придатність саме для існуючого ризик-менеджменту на підприємстві, з урахуванням особливостей його господарчої діяльності. Ми згодні з [2, С. 47], що внаслідок недостатності розвитку ринку аутсорсингових послуг на Україні, для визначення імовірності настання певного ризику аутсорсингу за допомогою використання статистичних даних, або на основі аналогових методів, зазвичай, не вистачає інформації. Тому для збору даних про імовірність настання аутсорсингових ризиків, а також оцінювання діяльності аутсорсера і його можливостей задовольнити потреби замовника, доцільно використовувати експертний аналіз.

Як відомо, будь яка господарча діяльність, зокрема, виробнича, планується за середніми показниками параметрів, різка зміна яких є небажаною внаслідок загрози втрати контролю. Чим менш відхилення показників від середнього очікуваного значення, тим більш стабільним є фінансове становище компанії [3]. Саме через те, оцінку економічних ризиків вважаємо доцільним проводити на підставі імітаційного моделювання, тобто, експериментального дослідження реальної системи за її імітаційною моделлю. Імітаційне моделювання являє собою серію чисельних експериментів, покликаних отримати оцінку ризику і ступеня впливу різних факторів на залежні від них результати [4, С. 19]. Практичне застосування даного методу демонструє широкі можливості його використання в умовах невизначеності та ризику. При цьому існує можливість його вдалого поєднання або інтегрування з іншими економіко-статистичними методами, а також із теорією ігор. Найчастіше цей метод дає більш оптимістичні прогнози на відміну від інших, внаслідок перебору проміжних

варіантів [5]. Імітаційне моделювання за методом Монте-Карло (Monte-Carlo Simulation) дозволяє побудувати математичну модель для проекту із невизначеними значеннями параметрів, і знаючі імовірнісний розподіл параметрів проекту, а також зв'язок між змінами параметрів (кореляцію) отримати розподіл значень доходності проекту, а не окремі сценарії (наприклад, оптимістичний, реалістичний та песимістичний). Звісно, здійснення цієї достатньо складної методики потребує використання спеціальних математичних пакетів прикладних програм, таких, як наприклад, Oracle Crystal Ball.

Окремого врахування потребує існування кореляції між змінними, ігнорування яких суттєво впливає на можливість отримання нереалістичних сценаріїв в результаті моделювання.

Процес імітаційного моделювання полягає в проведенні багатьох ітерацій для встановлення інтервалів коливань результативного показника при випадковій підстановці різних значень ключових факторів у відповідності з їх розподілом та умовами кореляції. Для якісної репрезентативної вибірки вважається достатнім проведення 200-500 ітерацій [6]. Безсумнівно, цей етап повинен бути повністю автоматизованим та виконуватися за допомогою використання спеціальних пакетів комп'ютерних програм.

Після моделювання проводиться обробка отриманих результатів та представлення їх у певному вигляді. Зазвичай, виконавці, задіяні у проведенні імітаційного моделювання, є вузькоспеціалізованими фахівцями і не володіють потрібними знаннями та кваліфікацією для надання кінцевих висновків, і тому результати імітацій повинні бути інтерпретовані належним чином для подальшого аналізу. На заключному етапі формуються остаточних висновків та рекомендацій для прийняття рішення про застосування аутсорсингу у виробничу діяльність підприємства. Результати проведених імітацій доповнюються імовірнісним та статистичним аналізом, внаслідок якого не виключена можливість доповнення або зміни у теоретичній або практичній частині моделі та проведення повторного моделювання із урахуванням внесених змін. Внаслідок цього зростає імовірність отримання якісної та досконалої імітаційної моделі.

Метод Монте-Карло вважають потужним засобом аналізу та оцінки ризиків, внаслідок його можливості враховувати безліч існуючих ситуацій розвитку подій. Доцільність його використання саме для виробничих підприємств нашої країни обумовлена високим ступенем невизначеності та суб'єктивізму, що панують на українського ринку, а також високою залежністю від політичних факторів. До недоліків методу можна віднести складність будування імовірнісної моделі та проведення багатьох розрахунків, що неможливі без застосування технічних засобів. Також, існування корельованих параметрів не завжди піддається кількісному обчисленню, що ускладнює проведення імітаційного моделювання. Виникають труднощі і при визначенні виду імовірнісного розподілу ключових факторів. Все це дає підстави стверджувати, що проведення імітаційного моделювання за методом Монте-Карло безпосередньо залежить від рівня досвіду та кваліфікації залучених експертів.

Література:

1. Александров А. Фактор субъективности при оценке риска по качеству [Электронный ресурс] / А. Александров // «Фармацевтическая отрасль». – 2011. – №5 (28). – Режим доступа: <http://gmpnews.ru/2012/10/faktor-subektivnosti-pri-ocenke-riska-po-kachestvu/>.
2. Партин Г. О. Ризики аутсорсингу та їх оцінювання / Г. О. Партин, О. В. Дідух // Технологический аудит и резервы производства. – №3/2 (11). – 2013. – С. 45-48.
3. Попова А. Ю. Оценка риска инвестиционного проекта [Электронный ресурс] / А. Ю. Попова. – Режим доступа: <http://ej.kubagro.ru/2006/03/pdf/07.pdf>.
3. Кошечкин С. А. Методы количественного анализа риска инвестиционных проектов [Электронный ресурс] / С. А. Кошечкин. – Режим доступа: <http://www.aup.ru/articles/investment/3.htm>.
4. Соколова Н.А. Экономический механизм организации аутсорсинга на промышленных предприятиях: Автореф. дис. канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами: промышленность)» / Н. А. Соколова – Челябинск, 2012. – 23 с.
5. Волков И. Вероятностные методы анализа рисков [Электронный ресурс] / И. Волков, М. Грачева. – Режим доступа: <http://www.cfin.ru/finanalysis/invest>.
6. Волков И. Вероятностные методы анализа рисков [Электронный ресурс] / И. Волков, М. Грачева. – Режим доступа: <http://www.cfin.ru/finanalysis/invest>.